

<https://unherd.com/2023/01/the-phoney-ethics-of-esg>

De valse ethiek van ESG

Davos Man heeft een nieuwe fixatie

DOOR Ashley Rindsberg 24 januari 2023

Dit jaar lagen in Davos drie letters op het puntje van ieders tong, misschien wel het enige acroniem dat met evenveel plezier werd uitgesproken door Greta Thunberg en miljardair en CEO van BlackRock, Larry Fink. Het zijn ESG, oftewel "Environment, Social and Governance". Terwijl vorig jaar de wereld in de greep was van het dictaat van het Covid-gerelateerde volksgezondheidsbeleid, heeft ESG vandaag vrijwel alle andere beleidskaders overschaduwd en enorme onenigheid veroorzaakt.

Zoals met veel van dit soort superbeleid - met inbegrip van de nu vergane "globalisering" waarvoor Davos 2023 diende als een vijfdaagse wake in een open kist - zijn de antwoorden met betrekking tot ESG van bovenaf opgelegd voordat degenen die er het meest mee te maken hebben ooit de vragen hebben gesteld. Dit zijn de basisprincipes: wat is ESG? Wat betekent het voor ons? En waar brengt het ons heen, geleid als het is door de zeer zichtbare hand van de Davos-elite?

De beweging voor milieu, maatschappij en bestuur is voortgekomen uit een laat 20e-eeuwse benadering die kapitaal gebruikte als middel om te strijden voor sociale en morele doelen. De boycot van Apartheid Zuid-Afrika wordt vaak genoemd als een mijlpaal, waarbij bedrijven zich terugtrokken uit het land als reactie op het brute en racistische beleid van het regime - een voorloper van de huidige benadering van Rusland. Maar het keerpunt voor ESG kwam in 2004, toen het VN-initiatief Global Compact het rapport "Who Cares Wins" publiceerde. Het rapport, dat werd uitgegeven door enkele van de grootste (en financieel meest agressieve) banken ter wereld, legde de basis voor hoe de financiële wereld "milieu-, sociale en bestuurskwesties kan integreren in analyse, vermogensbeheer en effectenhandel".

Sindsdien heeft het wereldwijde kapitalistische ecosysteem ESG-kwesties kunnen "integreren" in een mate waarvan de oprichters van de beweging alleen maar hadden kunnen dromen. Tegenwoordig is ESG meer een belofte van bedrijfslegitimiteit dan een kader van ethische richtsnoeren, waarbij enkele van 's werelds meest corrupte, vervuilende en onrechtmatige bedrijven de groene standaard van de beweging overnemen met een ijver die soms verontrustend is.

Bedrijven als de tabaksgigant Philip Morris en BP - waarvan het Deepwater Horizon-platform 200 miljoen liter olie in de Golf van Mexico dumpte - roepen niet alleen dat ze ESG-bonzen zijn, maar hebben er ook miljoenen aan besteed en hele bedrijfsafdelingen voor opgericht. Zelfs Gazprom, de Russische oliegi-gant die de kassen van Poetin voedt met petro-dollars, brengt een indrukwekkend "Duurzaamheidsverslag" uit waarin de betrokkenheid van het bedrijf bij ESG wordt vermeld. "Als energiebedrijf van wereldformaat doet Gazprom altijd weloverwogen en verantwoord zaken", schrijft Gazprom-voorzitter Alexey Miller in de inleiding van het verslag.

Dit is nergens duidelijker dan op de jaarlijkse conferentie van het World Economic Forum in Davos, die ik dit jaar niet als lid van het WEF, maar als gast van een in New York gevestigde denktank heb bijgewoond. In Davos kon zelfs een kleine jongen als ik het waterige gemompel van ESG door de machtsstromen horen stromen. Het was overal - in elke vergadering, elk wijndrinkend diner en elke wandeling door de besneeuwde straten naar het volgende evenement.

Zoals vele mondiale ideologieën bevat ESG een kern van waarheid. Na het aanschouwen van de plunderingen van opeenvolgende financiële schandalen, de uitbuiting van kwetsbare mensen in sweatshops en mijnen, en de grootschalige vernietiging van natuurlijke omgevingen, is het moeilijk te beargumenteren dat het kapitalisme geen breder systeem van checks and balances nodig heeft om de eeuwige neiging van de mensheid tot excessen te beteugelen. Dit idee werd ondraaglijk duidelijk in het begin van de jaren 2000, toen het neoliberalisme over de hele wereld rondzwierf, arbeid uitbuitte, hulpbronnen opslokte en in het algemeen economische chaos zaaide, ook in Rusland, waar de economie werd "geprivatiseerd" door de kopstukken van het WEF en de lievelingen van de wereldwijde ESG-fanclub, zoals de voormalige Amerikaanse minister van Financiën Larry Summers. Uit de as van de "stoute jaren negentig" van het neoliberalisme kwam een nieuwe impuls voor het kapitalisme om schoon schip te maken.

Maar de kernvraag die rond ESG wervelt, is wie precies wordt geacht de schoonmaak te doen? Het rapport "Who Cares Wins" werd gepubliceerd in 2004, enkele maanden na het "olie-voor-voedsel"-schandaal bij de VN, waarbij miljarden aan humanitaire middelen naar Irak werden overgeheveld, met de VN als (zeer herbruikbare) financiële strohalm. Het schandaal was zo omvangrijk dat het de secretaris-generaal van de VN aantrok, de oprichter van het UN Global Compact, de oprichtingsbureaucratie van de ESG-beweging. Op het sociale front werden de VN ook geconfronteerd met afschuwelijke beschuldigingen dat sommige van hun vredeshandhavers kinderseks- en sekshandelbendes runden op de plaatsen die zij moesten beschermen.

In die zin lijkt ESG misschien eerder een schijnbeweging; public relations tot het uiterste gedreven. Maar zelfs als er geen sprake is van reputatieverpestende financiële schandalen, is het juist de betrokkenheid van supra-democratische mondiale organisaties als de VN en het WEF - die geen verantwoording verschuldigd zijn aan kiezers - die mensen op scherp zet. Voor wie geen 250.000 dollar kan besteden aan een vijfdaagse conferentie, kan ESG overkomen als een netwerk van in elkaar grijpende beleidsmaatregelen die nooit aan een democratische stemming worden onderworpen.

En de voorstanders van ESG door bedrijven en regeringen lijken het te optimaliseren met een opzienbarend effect. Net zoals de georganiseerde wereldmacht het electoraat van Apartheid Zuid-Afrika kon omzeilen door het land met economische macht te degraderen tot de regering onhoudbaar werd, leert dezelfde internationale elite hetzelfde te doen op het niveau van het individu. Toen de Canadese truckers protesteerden tegen de vaccinatieplicht, waren er geen juridische stappen nodig om het protest te breken, maar gecoördineerde economische acties die het leven van de truckers onhoudbaar maakten.

Terwijl de protesten van de truckers zich leken te richten op de as van nationalisme versus globalisme, was de reactie - inclusief het afsluiten van enkele van hun bankrekeningen - een greep uit het ESG-handboek. Toen in de VS de kwestie van de vaccinatieplicht opdook, verschoof de blik van de handhaving van de overheid naar het bedrijfsleven. Michael Peregrine, een bedrijfsjurist die zich richt op bestuur, schreef in Forbes dat: "Als de overheid, inclusief staats- en lokale leiders, niet in staat of niet bereid zijn om dergelijke maatregelen te nemen [als vaccin-mandaten], kan de last op particuliere ondernemingen vallen om in te grijpen, als een kwestie van sociale verantwoordelijkheid."

Hoewel er een zware kritiek op het marktkapitalisme kleeft aan ESG, is er ook een zwakke echo van de kerngedachte ervan: dat het kapitaal moet heersen. Het verschil is dat voor het neoliberalisme het kapitaal het te bereiken doel was ten koste van (bijna) alle middelen, voor ESG is het kapitaal het middel dat wordt gerechtvaardigd door een moralistisch doel. In die zin is het de latere term van de moniker, "governance", die het meest in het oog springt. In de ESG-setting gaat governance over hoe

bedrijven worden bestuurd. Het begrip is eenvoudig: Enron - een Amerikaans energiebedrijf dat slechts een nauwelijks verholen vriendjespolitiek voerde terwijl het fraude pleegde en uiteindelijk failliet ging - is de definitie van slecht; BlackRock - dat winst nastreeft terwijl het belooft alleen te investeren in door ESG erkende zaken - is goed.

Een dergelijke manicheïstische verdeling verdoezelt echter het feit dat bedrijven, hoe voortreffelijk de aankleding ook is, niet de rol van ethicus, priester of profeet kunnen spelen, en hoe meer ze het proberen, hoe meer we het risico lopen die essentiële rollen te corrumpen. Niet alleen dat, maar het zet ook vraagtekens bij het oordeel van bedrijven die belast zijn met een fiduciaire verantwoordelijkheid tegenover hun stakeholders, inclusief werknemers. "De tegenstrijdigheden en schijnbare hypocrisie van BlackRock's acties hebben het ESG-debat gepolitiseerd", schreef Bluebell Capital Partners, een activistische belegger van BlackRock, in een vernietigende brief. "De reputatieschade van het meeslepen in dit politiek beladen debat is naar onze mening zeer groot, omdat het de onafhankelijkheid van BlackRock als vermogensbeheerder in twijfel trekt." Bluebell merkte op dat BlackRock, ondanks zijn retorische vrijgevigheid, nog steeds veel geld verdient aan fossiele brandstoffen, wat legitieme vragen oproept over de "G", governance, aan het werk bij 's werelds meest vocale zakelijke voorstander van ESG.

Op wereldschaal zegt de term veel meer over wat volgens velen het werkelijke doel is van ESG. Zoals het WEF het handig formuleert: "Mondiaal bestuur is een middel om kwesties te beheren die de nationale grenzen overschrijden - of het nu gaat om een oorlog, een pandemie, een financiële crisis, klimaatverandering of een geo-economisch geschil." In die zin heeft ESG snel de leegte opgevuld die de dood van de globalisering heeft achtergelaten. Was die laatste een imperatief om het kapitalisme zijdelings over de wereld te verspreiden, dan kan ESG worden gezien als een poging om de door het globalisme vergaarde macht verticaal te consolideren, die nu beschikbaar is - tegen een prijs, dat wil zeggen - om zich uit te spreken over onze meest dringende ethische, morele en epistemologische zorgen. Het is kapitalisme niet in uw leven, maar als uw leven: Vraag niet wat uw mondiale bestuursbeweging voor u kan doen, maar wat u kunt doen voor uw mondiale bestuursbeweging.

Het lijkt weinig twijfel dat ESG een instrument van de elite is. Het is nominaal bedoeld om de excessen van het geglobaliseerde kapitalisme in te dammen, maar in feite is het net zo goed een middel om die excessen te verankeren, door ze te codificeren in een moralistische machtsstructuur. Immers, wie bepaalt wat goede praktijken zijn op het gebied van milieu, maatschappij en bestuur?

Zeker is dat ESG een blijvertje is. In Davos dit jaar was het tweede meest besproken onderwerp misschien wel de grote vermogensoverdracht die wereldwijd plaatsvindt - dat wil zeggen, geld dat overgaat van de vorige generatie families wier slogan was "het kapitaal behouden" naar de huidige generatie van de ultra-rijken wier prioriteit is "de planeet behouden". Voor deze nieuwe generatie van rijkdom, maar ook voor de beleidsmakers wier carrière en beleid zij financieren, en de activisten wier boodschappen zij uitdragen, is ESG geen voorbijgaande trend maar de morele motor achter de opkomst van een nieuwe benadering van macht en economie. Wat het voor de rest van ons betekent, is echter veel minder zeker.